

1920 08 31 BALTIJOS ŠALIŲ BULDŪRIŲ KONFERENCIJOS VI PLENARINIO POSĖDŽIO PROTOKOLAS, ATSPINDINTIS LENKIJOS IR LIETUVOS KONFLIKTO POVEIKĮ BALTIJOS VALSTYBIŲ KONSOLIDACIJAI

Ponas Z. A. Meierovicas konstatuoja, kad lenkų ir lietuvių santykiai daro sudėtingą gynybinės karinės sutarties sudarymą. Siekdama rasti tinkamą sprendimą, Politinė komisija rugpjūčio 12 d. vienbalsiai priėmė tokią rezoliuciją:

„Išklausiusi Lenkijos ir Lietuvos atstovų pareiškimus, liečiančius abiejų šalių ryšius, Baltijos šalių konferencijos, vykstančios Rygoje, Politinė komisija mano, tiek Lenkijos ir Lietuvos, tiek ir kitų Konferencijoje dalyvaujančių šalių interesams būtų geriausia, jog ginčytini lenkų ir lietuvių klausimai būtų išsiaiškinti ir išspręsti kuo greičiau, ir dėl to vienbalsiai nusprendžia kviesti Lenkijos ir Lietuvos atstovus kreiptis į savo Vyriausybes, kad negaištant būtų pradėtos derybos, skirtos tarp abiejų šalių egzistuojantiems ginčytiniams klausimams spręsti.“

Ši Politinės komisijos rugpjūčio 12 d. rezoliucija buvo priimta vienbalsiai.

Rugpjūčio 23 d. Lenkijos delegacija pateikė tokią deklaraciją:

„Dėl lenkų ir lietuvių santykių Lenkijos delegacija Rygos konferencijoje konstatuoja: lenkų politika visuomet buvo vedama noro rasti draugišką išeitį iš visų ginčytinų tarp Lenkijos ir Lietuvos klausimų. Lenkijos delegacija mano, kad panaši išeitis dar yra įmanoma, jeigu tik Lietuvos Vyriausybė patvirtins nesudariusi jokios prieš Lenkiją nukreiptos sutarties ir jeigu ji atsisakys bet kokių persekiojimų, nukreiptų prieš lenkų tautybės Lietuvos piliečius. Naujausiais duomenimis, speciali Lenkijos Vyriausybės sudaryta komisija šiuo metu yra Kaune, kad pradėtų tiesiogines derybas su Lietuvos Vyriausybe. Tuo atveju, jeigu tiesioginės derybos nepasiektų galutinių rezultatų, Lenkija bus priversta nesutarimus su Lietuva spręsti nesigriebdama ginklo, t. y. kitais taikiais būdais, kuriuos praktikuoja civilizotos XX a. tautos.“

Konferencija nusprendė vienbalsiai priimti šios deklaracijos notą.

Lietuvos delegacija pateikė tokią deklaraciją:

„Lietuvos delegacija pareiškia: Lietuva mano, jog širdinga visų Baltijos šalių santarvė yra naudinga ir siektina tam, kad būtų išsaugota šių šalių nepriklausomybė; taip pat Lietuva mano, jog yra galima ir būtina karinė gynybinė sutartis tarp visų valstybių, kurios jau sudarė taiką su Rusija (tarp kitų taip pat esanti ir Lenkija), kai tik bus taikiu būdu išspręsti su Lietuva susiję ginčytini klausimai ir kai tik ji sudarys taiką su Rusija.

Remdamasi šiais teiginiais Lietuvos delegacija pareiškia, kad Lietuva yra pasirengusi nedelsiant pradėti perengiamuosius darbus, kad būtų sudaryta anksčiau minėta karinė sutartis su valstybėmis, kurios jau pasirašė taiką su Rusija.“

(Iš: Lietuvos ir Lenkijos santykiai nuo Pirmojo pasaulinio karo pabaigos iki L. Želigovskio įvykdyto Vilniaus užėmimo (1918 m. lapkritis – 1920 m. spalio). Dokumentų rinkinys. Sudarė E. Gimžauskas, Vilnius, 2012, p. 464 – 465)